DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)
den 26 juni 2003 *

I mål C-334/01,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Tyskland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Glencore Grain Rotterdam BV

och

Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung,

angående tolkningen av artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i kommissionens förordning (EG) nr 2372/95 av den 10 oktober 1995 om öppnande av stående anbudsinfordringar för export av vete av brödkvalitet som innehas av de franska och tyska interventionsorganen till vissa AVS-länder under regleringsåret 1995/96 (EGT L 242, s. 3) och artikel 47.2 i kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 351, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 24, s. 216), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 2955/94 av den 5 december 1994 (EGT L 312, s. 5; svensk specialutgåva, område 3, volym 63, s. 225),

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-P. Puissochet samt domarna F. Macken (referent) och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: J. Mischo,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören L. Hewlett,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Glencore Grain Rotterdam BV, genom B. Festge, Rechtsanwältin,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Niejahr, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 28 november 2002 av: Glencore Grain Rotterdam BV och kommissionen,

och efter att den 23 januari 2003 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Verwaltungsgericht Frankfurt am Main har, genom beslut av den 17 juli 2001 som inkom till domstolen den 7 september samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt en fråga om tolkningen av artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i kommissionens förordning (EG) nr 2372/95 av den 10 oktober 1995 om öppnande av stående anbudsinfordringar för export av vete av brödkvalitet som innehas av de franska och tyska interventionsorganen till vissa AVS-länder under regleringsåret 1995/96 (EGT L 242, s. 3) och artikel 47.2 i kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 351, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 24, s. 216), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 2955/94 av den 5 december 1994 (EGT L 312, s. 5; svensk specialutgåva, område 3, volym 63, s. 225) (nedan kallad förordning nr 3665/87).

2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan Glencore Grain Rotterdam BV (nedan kallad Glencore) och Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung (det federala jordbruks- och livsmedelsverket) (nedan kallat Bundesanstalt) angående verkets vägran att frisläppa en del av den säkerhet som Glencore ställt i ett förfarande för anbudsinfordran för export av vete till vissa stater i Afrika, Västindien och Stilla havsområdet (nedan kallade AVS-staterna).

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

Förordning (EEG) nr 1766/92

3 I artikel 4.1 i rådets förordning (EEG) nr 1766/92 av den 30 juni 1992 om den gemensamma organisationen av marknaden för spannmål (EGT L 181, s. 21; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 29), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 3290/94 av den 22 december 1994 (EGT L 349, s. 105; svensk specialutgåva, område 3, volym 66, s. 52), föreskrivs att de av medlemsstaterna utsedda interventionsorganen skall köpa upp vissa typer av spannmål som skördats inom gemenskapen, däribland vete, som de erbjuds, under förutsättning att erbjudandena uppfyller de föreskrivna villkoren, särskilt vad gäller kvalitet och kvantitet.

4 Enligt artiklarna 5 och 23 i förordning nr 1766/92 får kommissionen fastställa tillämpningsföreskrifter om förfarandena och villkoren för det övertagande och den avyttring av spannmål som företas av medlemsstaternas interventionsorgan.

Förordning (EEG) nr 2131/93

5 Genom kommissionens förordning (EEG) nr 2131/93 av den 28 juli 1993 om förfarandet vid och villkoren för försäljning av spannmål som innehas av interventionsorgan (EGT L 191, s. 76; svensk specialutgåva, område 3, volym 51,

s. 88), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 120/94 av den 25 januari 1994 (EGT L 21, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 55, s. 357) (nedan kallad förordning nr 2131/93), införs två olika anbudsförfaranden, nämligen ett för försäljning på gemenskapsmarknaden och ett för försäljning för export.

6 För båda fallen föreskrivs i artikel 13.4 i förordning nr 2131/93 att det skall ställas en säkerhet. Enligt bestämmelsen får ett ingivet anbud inte ändras eller återkallas. Dessutom skall anbud anses vara giltiga endast om de åtföljs av bevis på att anbudsgivaren har ställt säkerhet.

7 Artikel 17 i förordning nr 2131/93 har följande lydelse:

"1. De säkerheter som avses i denna förordning skall ställas i enlighet med avdelning [III] i kommissionens förordning (EEG) nr 2220/85.

2. Den säkerhet som avses i artikel 13.4 skall frisläppas för kvantiteter för vilka följande gäller:

...

— Försäljningspriset har betalats inom den angivna tidsperioden, och, när det gäller försäljning för export och det betalda priset är lägre än det lägsta priset

för försäljning på gemenskapsmarknaden i enlighet med artikel 5.1, 5.2 och 5.3, när en säkerhet som täcker skillnaden mellan dessa två priser har ställts.

3. Den säkerhet som avses i punkt 2 andra strecksatsen skall frisläppas för kvantiteter för vilka följande gäller:

...

— det bevis som avses i artikel 18 i förordning (EEG) nr 3665/87 har framlagts. Säkerheten skall emellertid frisläppas då aktören bevisar att en kvantitet på minst 1 500 ton spannmålsprodukter har lämnat gemenskapens tullområde ombord på ett fartyg som lämpar sig för sjötransport...

...

5. Med undantag för fall av force majeure, skall den säkerhet som avses i punkt 2 andra strecksatsen vara förverkad med avseende på kvantiteter för vilka det bevis som avses i punkt 3 andra strecksatsen inte har framlagts inom den period som avses i artikel 47 i förordning (EEG) nr 3665/87."

Förordning nr 2372/95

8 I artikel 2 i förordning nr 2372/95 föreskrivs följande:

"Om inte annat föreskrivs i denna förordning skall de försäljningar av mjöl av brödkvalitet som avses i artikel 1 ske i enlighet med de förfaranden och villkor som fastställs i förordning (EEG) nr 2131/93".

9 I artikel 4.1 i förordning nr 2372/95 föreskrivs att anbuden endast skall anses vara giltiga om anbudsgivaren medför skriftligt bevis på att han har ingått ett kontrakt för kvantiteten i fråga för leverans av vete av brödkvalitet för export till en AVS-stat eller flera AVS-stater i någon av de grupper av AVS-stater som anges i bilaga I i denna förordning, och om de åtföljs av en ansökan om exportlicens för destinationen i fråga.

10 Enligt artikel 5.3 i förordning nr 2372/95 medför exportlicensen en förpliktelse för aktören att exportera till den eller de AVS-stater för vilka licensansökan lämnades in.

11 Artikel 8 i förordning nr 2372/95 har följande lydelse:

"1. Den säkerhet som ställs i enlighet med artikel 13.4 i förordning (EEG) nr 2131/93 skall frisläppas så snart exportlicenserna har utfärdats till anbudsgivarna.

2. Förpliktelserna att exportera och importera till de destinationsländer som anges i bilaga I skall täckas av en säkerhet på 60 ecu per ton, varav en summa på 20 ecu per ton skall ställas vid utfärdandet av exportlicensen och resterande 40 ecu per ton skall ställas före avhämtningen av spannmålen.

Genom undantag från artikel 15.2 i kommissionens förordning (EEG) nr 3002/92 skall

— beloppet på 20 ecu per ton frisläppas inom 20 arbetsdagar efter den dag då anbudsgivaren lämnar in beviset på att vetet har lämnat gemenskapens tullområde,

— beloppet på 40 ecu per ton frisläppas inom 15 arbetsdagar efter den dag då anbudsgivaren lämnar in beviset på övergång till fri konsumtion i den AVS-stat eller de AVS-stater som avses i artikel 5.3. Detta bevis skall lämnas in i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 18 och 47 i kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87.

...”

Förordning nr 3665/87

12 I artikel 18.1 och 18.2 i förordning nr 3665/87 anges följande:

"1. Som bevis för att en produkt tullbehandlats för övergång till fri konsumtion skall exportören efter eget val lägga fram ett av följande dokument:

a) Ett tulldokument eller kopia eller fotokopia av ett sådant; kopians eller fotokopians riktighet skall styrkas av det organ som undertecknat originaldokumentet eller av ett offentligt organ i det berörda tredje landet, eller av något av medlemsstaternas offentliga organ i det berörda tredje landet, eller av det organ som sköter utbetalningen av exportbidrag.

b) Ett lossningsintyg och intyg om övergång till fri konsumtion, utfärdat av ett internationellt kontroll- och övervakningsorgan som är godkänt av en medlemsstat. Datum och nummer för tulldokumentet om övergång till fri konsumtion måste framgå på det berörda intyget.

2. Om exportören vidtagit lämpliga åtgärder men ändå inte kunnat skaffa fram det dokument som valts enligt punkt 1 a eller b, eller om det råder tvivel om det framlagda dokumentets äkthet, skall det anses styrkt att produkten tullklarerats för övergång till fri konsumtion, om ett eller flera av följande dokument visas upp:..."

13 I artikel 47.2 och 47.4 i förordning nr 3665/87 anges följande:

"2. Utom vid force majeure skall de dokument som rör betalningen av bidraget eller frisläppandet av säkerheten läggas fram inom tolv månader från den dag då exportdeklarationen togs emot.

...

4. Om de dokument som krävs enligt artikel 18 inte kan läggas fram inom den frist som anges i punkt 2, trots exportörens ansträngningar att få tag på dem och överlämna dem i tid, får exportören beviljas ytterligare tid för att lägga fram dessa dokument."

Förordning (EEG) nr 2220/85

14 I artikel 1 i kommissionens förordning (EEG) nr 2220/85 av den 22 juli 1985 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med säkerheter för jordbruksprodukter (EGT L 205, s. 5; svensk specialutgåva, område 3, volym 19, s. 55), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1181/87 av den 29 april 1987 (EGT L 113, s. 31; svensk specialutgåva, område 3, volym 23, s. 127) (nedan kallad förordning nr 2220/85), fastställs bestämmelser om de säkerheter som föreskrivs i förordningar om en gemensam organisation av marknader, däribland inom spannmålssektorn, såvida det inte i dessa förordningar fastställs andra bestämmelser.

15 Enligt artikel 3 a i förordning nr 2220/85 avses med "*säkerhet*: garanti för att ett belopp betalas eller förverkas hos en behörig myndighet om en särskild förpliktelse inte uppfylls".

16 Artiklarna 21, 22 och 28 i nämnda förordning har följande lydelse:

"*Artikel 21*

Säkerheten skall frisläppas när det bevismaterial är framlagt som föreskrivs av den särskilda förordningen och som styrker att alla primära, sekundära och underordnade krav har uppfyllts.

Artikel 22

1. En säkerhet skall förverkas helt och hållet för den kvantitet för vilken ett primärt krav inte har uppfyllts, såvida inte uppfyllandet av det har omöjliggjorts av force majeure.

2. Ett primärt krav skall anses ej uppfyllt om det aktuella bevismaterialet inte läggs fram inom den härför fastställda tidsgränsen, såvida inte force majeure har omöjliggjort framläggandet av bevismaterialet inom den tidsgränsen....

3. Om bevismaterial som styrker att alla primära krav är uppfyllda läggs fram inom 18 månader efter tidsgränsen enligt punkt 2 första stycket, skall 85% av det förverkade beloppet återbetalas.

Om bevismaterial som styrker att alla primära krav är uppfyllda läggs fram inom 18 månader efter tidsgränsen men om de aktuella sekundära kraven inte är uppfyllda, skall det återbetalningsbara beloppet vara lika med det belopp som skulle ha frisläppts enligt artikel 23.2 med ett avdrag på 15% av den aktuella delen av det säkrade beloppet.

4. Ingen återbetalning skall göras om bevismaterial som styrker att alla primära krav är uppfyllda läggs fram efter det att den period på 18 månader som avses i punkt 3 har löpt ut såvida inte force majeure har omöjliggjort framläggandet av bevismaterialet inom den perioden.

...

Artikel 28

1. Om det inte har fastställts någon period för framläggande av det bevismaterial som krävs för att det säkrade beloppet skall frisläppas skall denna period vara

a) 12 månader från den sista dag då de primära kraven skall vara uppfyllda,

eller

b) om ingen sådan sista dag är fastställd, 12 månader från den dag då alla primära krav har uppfyllts.

2. Den period som avses i punkt 1 skall inte vara längre än tre år från den tidpunkt då säkerheten ställdes för en särskild förpliktelse, utom i fall av force majeure."

Tvisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

17 Glencore deltog i det anbudsförfarande som inletts genom förordning nr 2372/95. Bolaget tilldelades sammanlagt 102 359 ton vete och ställde då en sådan säkerhet på 60 ecu per ton som avses i artikel 8.2 i förordning nr 2372/95.

18 Enligt de exportlicenser som hade utfärdats till Glencore var vetet avsett att levereras till en eller flera av de AVS-stater som anges i bilagan till förordning nr 2372/95. Det tilldelade vetet tullbehandlades och lämnade gemenskapens område med fartyg under perioden januari—mars 1996.

19 I enlighet med artikel 8.2 andra stycket första strecksatsen i förordning nr 2372/95 frisläppte Bundesanstalt säkerheten på 20 ecu per ton efter det att bevis hade framlagts på att den avhämtade varan hade lämnat gemenskapens tullområde.

20 De handlingar som styrker att varan övergått till fri omsättning i den AVS-stat eller de AVS-stater som den är avsedd att levereras till ingavs emellertid till Bundesanstalt först den 24 juni 1997, det vill säga mer än 18 månader efter det att exportdeklarationen hade tagits emot.

21 Bundesanstalt förverkade 15 procent av den ställda säkerheten på 40 ecu per ton, varvid den som rättslig grund åberopade artiklarna 22.2, 22.3 och 29 i förordning nr 2220/85, jämförda med artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen och artikel 2 i förordning nr 2372/95, artikel 17.5 i förordning nr 2131/93 samt artiklarna 18 och 47.2 i förordning nr 3665/87.

22 Efter att utan framgång ha överklagat nämnda beslut om delvis förverkande av dess säkerhet, väckte Glencore den 3 april 1998 talan om ogiltigförklaring av beslutet vid Verwaltungsgericht Frankfurt am Main.

23 Vid den nationella domstolen gjorde Glencore i huvudsak gällande att tolvmånadersfristen enligt artikel 47.2 i förordning nr 3665/87 inte är relevant vid tillämpning av artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95. Enligt Glencore är det snarare tolvmånadersfristen enligt artikel 28.1 b i förordning nr 2220/85 som skall tillämpas. Enligt sistnämnda

frist börjar, i motsats till vad som anges i artikel 47.2 i förordning nr 3665/87, fristen inte löpa den dag då exportdeklarationen tas emot. I stället föreskrivs endast att det bevismaterial som krävs för att säkerheten skall frisläppas skall läggas fram inom 12 månader från den dag då alla primära krav har uppfyllts.

24 Bundesanstalt anser däremot att artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 utgör den rättsliga grunden för beslutet att förverka säkerheten. Enligt denna bestämmelse skall säkerheten på 40 ecu per ton frisläppas inom 15 arbetsdagar efter den dag då anbudsgivaren lämnar in beviset på övergång till fri omsättning i den AVS-stat eller de AVS-stater som avses i artikel 5.3 i denna förordning. Detta bevis skall lämnas in i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 18 och 47 i förordning nr 3665/87.

25 Verwaltungsgericht Frankfurt am Main anser att det krävs en tolkning av artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 och artikel 47.2 i förordning nr 3665/87 för att den skall kunna döma i saken. Den har därför beslutat att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

"Skall artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i kommissionens förordning (EG) nr 2372/95 av den 10 oktober 1995 tolkas på så sätt att artikel 47.2 i kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 endast skall tillämpas under förutsättning att tolvmånadersfristen inom vilken import till den berörda AVS-staten skall styrkas börjar löpa först när det primära kravet enligt denna förordning, nämligen import till AVS-staten, har uppfyllts?"

Tolkningsfrågan

Yttranden som har inkommit till domstolen

26 Glencore anser att enligt en korrekt tolkning av artikel 8.2 andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 börjar tolvmånadersfristen inom vilken importen av vete till den berörda AVS-staten skall styrkas inte att löpa förrän importen till nämnda stat har fullgjorts.

27 Enligt Glencore följer denna tolkning av såväl andemeningen som ändamålet med förordning nr 2372/95, som har till syfte att minska de stora lager av vete av brödkvalitet som de franska och tyska interventionsorganen har och att garantera AVS-staterna en regelbunden försörjning till stabila priser.

28 Glencore har i detta hänseende gjort gällande att det i förordning nr 2372/95, till skillnad från förordning nr 3665/87, endast föreskrivs en frist inom vilken varan skall exporteras, medan det däri inte uttryckligen föreskrivs att varan skall importeras till den mottagande AVS-staten inom en viss frist. I denna förordning, som enbart avser export till AVS-stater, har lagstiftaren medvetet valt att inte fastställa en frist inom vilken importen till den berörda AVS-staten skall fullgöras. Det är nämligen ofta som tolvmånadersfristen inte kan iakttas. Eftersom det inte har fastställts någon frist inom vilken vetet skall importeras till AVS-staten, kan det naturligtvis inte heller krävas att bevisningen om en sådan import skall läggas fram inom en viss frist.

29 Ovannämnda tolkning av artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 stöds dessutom av det förhållandet att förordning nr 2220/85 är tillämplig. Den säkerhet som enligt förordning nr 2372/95 skall ställas vid export är en sådan säkerhet som avses i artikel 3 a i förordning nr 2220/85. Import av spannmål till de mottagande AVS-staterna utgör vidare ett primärt krav i den mening som avses i artikel 20.2 i sistnämnda förordning.

30 Eftersom det inte heller har fastställts någon frist inom vilken det primära kravet skall vara uppfyllt, har Glencore hävdat att det av artikel 28.1 b i förordning nr 2220/85 följer att fristen för att lägga fram bevis för att varan har importerats till bestämmelsestaten är tolv månader från den dag då det primära kravet, det vill säga importen till de mottagande AVS-staterna, har uppfyllts.

31 Glencore har slutit sig till att det i artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 inte föreskrivs någon frist inom vilken bevis på att import har skett till bestämmelsestaten skall läggas fram och att hänvisningen till artikel 47 i förordning nr 3665/87 uteslutande skall tolkas på så sätt att denna bestämmelse kan tolkas i analogi med förordning nr 2372/95. Tolvmånadersfristen skall således inte börja löpa förrän kravet på import till AVS-staten har uppfyllts.

32 Kommissionen anser att bestämmelserna om frister i artikel 47 i förordning nr 3665/87 är fullt tillämpliga med stöd av artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95. Bevis på att varan har importerats till den AVS-stat eller de AVS-stater som berörs, vilket krävs för att säkerheten skall frisläppas, skall följaktligen läggas fram inom tolv månader från den dag då exportdeklarationen togs emot, utom vid fall av force majeure.

33 Enligt kommissionen är artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 klar och inte alls tvetydig. Bestämmelsen innehåller ingenting som talar för att hänvisningen till artikel 47 i förordning nr 3665/87 inte skulle omfatta även den frist som avses i punkt 2 i denna artikel, i vilken det föreskrivs en frist på "tolv månader från den dag då exportdeklarationen togs emot".

34 Kommissionen anser att det inte är befogat att, såsom Glencore har föreslagit, hänvisa till de bestämmelser om tidsfrister som finns i artikel 28 i förordning nr 2220/85. Denna förordning är nämligen, enligt dess artikel 1, endast tillämplig om inte andra bestämmelser fastställs i förordningar om en gemensam organisation av de aktuella marknaderna på området i fråga.

35 Kommissionen har även hävdat att det inte heller finns någon uppgift på grundval av vilken det kan antas att den i artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 gjorda hänvisningen till artikel 47 i förordning nr 3665/87 är ett redaktionellt fel som har begåtts av gemenskapslagstiftaren. Om det hade rört sig om ett sådant fel skulle det ha varit lätt att i konsekvens därmed rätta eller ändra den förstnämnda bestämmelsen. En sådan rättelse eller ändring har emellertid inte gjorts. Dessutom hänvisas det även i artikel 17 i förordning nr 2131/93 till artikel 47 i förordning nr 3665/87 när det gäller den frist som skall iakttas för att säkerheten skall frisläppas.

36 Även om kommissionen anser, med hänvisning till den klara och otvetydiga bestämmelsen i artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95, att det inte är nödvändigt att undersöka bestämmelsens syfte vid tolkningen av densamma, har den hävdat att nämnda syfte bekräftar dess tolkning. Att importera vetet till AVS-staterna var nämligen den viktigaste förpliktelsen för dem som deltog i det förfarande för stående anbudsinfordran

som inletts genom nämnda förordning. Att förpliktelsen skulle uppfyllas säkerställdes genom att det ställdes en sådan säkerhet som avses i artikel 8.2. Att — såsom Glencore har begärt — fastställa en mera förmånlig frist än den jämförbara frist som tillämpas enligt de allmänna villkoren i artikel 17.5 i förordning nr 2131/93, inom vilken bevis på att varan har importerats till de berörda AVS-staterna skall läggas fram, skulle ha förtagit förpliktelsen dess betydelse när det gäller framgången av förordning nr 2372/95 i sin helhet.

37 Kommissionen har dessutom hävdat, tvärtemot Glencores påståenden, att proportionalitetsprincipen inte åsidosätts genom artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95. Enligt artikel 47.4 i förordning nr 3665/87 kan fristen enligt punkt 2 i nämnda artikel för att lägga fram de dokument som krävs för att styrka att en produkt tullbehandlats för övergång till fri konsumtion förlängas på exportörens begäran om denne har svårt att iaktta fristen. Vidare föreskrivs i artikel 22 i förordning nr 2220/85 ett stegvist sanktionssystem för det fall de viktigaste förpliktelserna inte har iakttagits inom de föreskrivna fristerna.

Domstolens lösning

38 I artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 föreskrivs klart att beloppet på 40 ecu per ton, det vill säga den säkerhet vars frisläppande är omtvistat i målet vid den nationella domstolen, skall frisläppas inom 15 arbetsdagar efter den dag då anbudsgivaren lämnar in beviset på att vetet har övergått till fri konsumtion i den AVS-stat eller de AVS-stater som berörs.

39 Det hänvisas i denna bestämmelse uttryckligen till artiklarna 18 och 47 i förordning nr 3665/87 i fråga om framläggandet av detta bevis.

40 Artikel 18 i förordning nr 3665/87 innehåller en uppräkning av de dokument som en aktör skall lägga fram som bevis på att tullbehandlingen för övergång till fri konsumtion har genomförts.

41 Punkt 2 i artikel 47 i förordning nr 3665/87, som förekommer i avdelning 4, med rubriken "Förfarande vid utbetalning av bidrag", är emellertid klar och otvetydig, eftersom det däri anges att "[u]tom vid force majeure skall de dokument som rör betalningen av bidraget eller frisläppandet av säkerheten läggas fram inom tolv månader från den dag då exportdeklarationen togs emot".

42 Av artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 framgår inte någon uppgift på grundval av vilken det kan antas att hänvisningen till artikel 47 i förordning nr 3665/87 inte skulle tillämpas även på punkt 2 i denna artikel beträffande den frist inom vilken de dokument som avser ställandet av säkerheten skall ges in.

43 Hänvisningen i artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 till artikel 47 i förordning nr 3665/87, för att fastställa den frist inom vilken det skall läggas fram bevis på att varan övergått till fri konsumtion,

skulle inte heller ha någon innebörd om den inte avsåg de två punkter i denna artikel vilka rör frister, nämligen artikel 47.2 och 47.4.

44 Av artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 och artikel 47.2 i förordning nr 3665/87 följer således att den tolvmånadersfrist inom vilken en aktör skall lägga fram beviset på att vetet har övergått till fri konsumtion i den eller de AVS-stater som varan är avsedd att levereras till börjar löpa den dag då exportdeklarationen tas emot.

45 Det syfte som eftersträvas med förordning nr 2372/95 leder inte alls till en annan tolkning än den som klart följer av nämnda bestämmelsers ordalydelse. Genom syftet bekräftas det tvärtom att denna tolkning är alldeles riktig.

46 Av andra och tredje skälen i ingressen till förordning nr 2372/95 framgår det nämligen klart att huvudsyftet är att säkerställa att vetet faktiskt når fram till bestämmelseorten. För detta ändamål skall skyldigheten att exportera varan till den eller de AVS-stater som är mottagare iakttas inom en strikt frist, vars iakttagande bland annat säkerställs genom den säkerhet som föreskrivs i artikel 8.2 i samma förordning.

47 Slutligen åsidosätts inte proportionalitetsprincipen genom artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95, till skillnad från vad Glencore har hävdat.

48 Den i artikel 47.2 i förordning nr 3665/87 föreskrivna skyldigheten att ge in de dokument som rör frisläppandet av säkerheten inom tolv månader från den dag då exportdeklarationen togs emot bortfaller nämligen om aktören i fråga lägger fram bevis på att det rör sig om ett fall av force majeure.

49 Artikel 47.4 i samma förordning ger dessutom de nationella myndigheterna möjlighet att bevilja aktören ytterligare tid för att inkomma med de nödvändiga handlingarna, det vill säga bevisning om att den exporterade varan levererats till bestämmelseorten, om aktören inte har kunnat inkomma med dem inom den föreskrivna tolvmånadersfristen, trots att han har ansträngt sig för att införskaffa bevisningen och inkomma med denna inom fristen (dom av den 21 januari 1999 i mål C-54/95, Tyskland mot kommissionen, REG 1999, s. I-35, punkt 146).

50 Syftet med artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 är följaktligen inte att automatiskt frånta exportören de bidrag som föreskrivs i gemenskapslagstiftningen eller, i ett sådant fall som det som är aktuellt i målet vid den nationella domstolen, de säkerheter som ställts vid försäljningen av de spannmål som innehas av interventionsorganen, då denne, trots att han gjort alla ansträngningar som ankommer på honom, av objektiva omständigheter har hindrats att ge in de erforderliga handlingarna inom tolvmånadersfristen (domen i det ovannämnda målet Tyskland mot kommissionen, punkt 148).

51 Mot bakgrund av det ovan anförda skall den fråga som har ställts besvaras så att artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i förordning nr 2372/95 skall tolkas på så sätt att bevis på att varan har importerats till de berörda AVS-staterna, vilket krävs för att säkerheten skall frisläppas med 40 ecu per ton, skall, enligt artikel 47.2 i förordning nr 3665/87, läggas fram inom tolv månader från den dag då exportdeklarationen togs emot. Detta gäller inte i fall av force majeure eller

om exportören, trots ansträngningarna att införskaffa nämnda bevisning, inte har kunnat inkomma med bevisningen i tid och den behöriga myndigheten för detta ändamål har beviljat honom ytterligare tid.

Rättegångskostnader

52 De kostnader som har förorsakats kommissionen, som har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 17 juli 2001 har ställts av Verwaltungsgericht Frankfurt am Main — följande dom:

1) **Artikel 8.2 andra stycket andra strecksatsen i kommissionens förordning (EG) nr 2372/95 av den 10 oktober 1995 om öppnande av stående**

anbudsinfordringar för export av vete av brödkvalitet som innehas av de franska och tyska interventionsorganen till vissa AVS-länder under regleringsåret 1995/96 skall tolkas på så sätt att bevis på att varan har importerats till de berörda AVS-staterna, vilket krävs för att säkerheten skall frisläppas med 40 ecu per ton, skall, enligt artikel 47.2 i kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 2955/94 av den 5 december 1994, läggas fram inom tolv månader från den dag då exportdeklarationen togs emot. Detta gäller inte i fall av force majeure eller om exportören, trots ansträngningarna att införskaffa nämnda bevisning, inte har kunnat inkomma med bevisningen i tid och den behöriga myndigheten för detta ändamål har beviljat honom ytterligare tid.

Puissochet Macken Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 26 juni 2003.

R. Grass

Justitiesekreterare

J.-P. Puissochet

Ordförande på tredje avdelningen